

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredništvo in upravniški prostori:
2627 S. Lawrence Ave.
Chicago, Ill.
Office of Publication:
2627 S. Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIII. Cena lista is \$6.00. Entered as second-class matter January 24, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., ponedeljek, 8. decembra (Dec.) 8, 1930. Subscription \$6.00 Yearly. STEV.—NUMBER 288

"Strupena megla" mori ljudi v zapadni Evropi

Osemindeset mrtvih in na stotine bolnih v Belgiji in Franciji valed misterioznega plina, ki se razširja v zraku. Vsa južna Belgija je v paniki in ljudje beže.

Bruselj, Belgija, 7. dec. — Misteriozna strupena megla, ki je prinesla smrt in grozo v dolino ob reki Meuse, se je tokom prejšnje noči razgubila in prestrašeni ljudje so se nekoliko pomirili. Medtem so tri nadaljnje žrtve umrle in v bolnišnicah je čez 300 oseb, ki se bore s smrtjo. Zdravniki in znanstveniki še niso dognali kaj je bilo v megli, ki je prinesla smrt tolikim ljudem in živini. Fantastični govorci kar mrgoli, Belgijske oblasti so odredile, da se nekateri mrličji preiščejo, če bo mogoče dognati iz efektov na notranjih organih vzrok katastrofe.

London, 6. dec. — Vest iz Bruslja se glasi, da je 60.000 ljudi v nevarnosti za življenje radi misteriozne "strupene megle", ki se razširja po južni Belgiji in severni Franciji. Belgijske oblasti nameravajo razdeliti 20.000 plinskih mask med prebivalce, ki morajo zapustiti svoje hiše. Vzroka še niso odkrili, toda v Londonu sumijo, da je morda ušla skrivna zaloga belgijskega ali francoskega plina, ki ga pripravljajo za bodočo vojno.

Pariz, 6. dec. — Strašna panika je zadivila med ljudmi v južni Belgiji in severni Franciji, ko se je večeraj popoldne pojavila "strupena megla" v dolini ob reki Meuse in začela dušiti ljudi in živino, sploh vse kar je živega. Kolikor je doslej znano, je 63 mrtvih in na stotine obolelih. Živine, ki je pocrkala, ne šteje nihče. Ljudje beže na vse strani.

Misteriozna smrtonosna megla se je pojavila najprej v mestecu Engis s 3500 prebivalci v bližini trdnjavskega mesta Liege v Belgiji. Tam so ljudje najprej začeli padati in umirati. Nato se je "megla" začela pomikati ob reki proti jugu, prekoračila je francosko mejo in se razširila po dolinah vse severnozapadne Francije. V zadnji noči je dosegla Calais, kjer sta dve osebi umrli. Francoske oblasti so v strahu, da doseže Pariz. Močni severni veter menda žene zagonetne pline — ali kaj je že — pred obalo. Vreme je zelo mrzlo.

Zdravniki, kemiki in drugi zvedenci se doslej zamarajo trditi, da bi razvozlati ta čudni pojav. Učinek je, kakor da je strupen plin. Človeka začne dušiti v grlu, pljuča se mu napnejo, ne more dihati in mrtev je. Zrak je nekako črn in sivno-bež.

Doslej je prizadetih približno dvajset mest. Največ mrtvih je v Belgiji. Ljudje, ki se zapro v hiše in dobro zamaže luknjice, so zaenkrat usli smrti.

Progresivci na doli

V prihodnjih mesecih bodo sklicali več državnih konvencij.

Brookline, Mass. — (FP) — Howard Y. Williams, tajnik Lige za neodvisno politično akcijo, naznanja, da bo organizacija sklicala konvencije v državah Montana, South Dakota, Idaho, Iowa, Washington, Kansas, Nebraska, Oklahoma in Texas v svrhu organiziranja politične stranke po vzgledu farm-laboritov v državi Minnesoti.

"Obe stari stranki sta stranki korupcije," je dejal Williams, "kajti ljudje, ki ju kontrolirajo, ne v prvi vrsti bavijo s politiko, ampak jim to prinaša dobiček. Električni in tekstilni magnati dobivajo koncesije, zato potrošijo na milijone dolarjev za izvolitev svojih kandidatov v državne in zvezne urade."

Pet komunistov obsojenih v zapor

Izbrali so si ječo raje, kot da bi plačali denarno kazen

Washington, D. C. — (FP) — Pet komunistov, ki so se udeležili demonstracij ob otvoritvi kongresa v Washingtonu, je bilo obsojenih v zapor na obdobje nesopodnega obnašanja. Obramba se je vršila pred policijskim sodiščem, ki jih je kaznovalo z denarno globo, katero obtoženci niso hoteli plačati, narkar je bila obsodba spremenjena v zaporno kazen. John Zillace je bil obsojen na mesec dni zapora, Helen Roberts, R. Stein, Rose Markle in Pauline Kirlin pa na deset dni vask.

Dva druga demonstranta, delegata, ki sta se udeležila konference za protekcijo tujerodcev, in sta bila aretirana, sta bila izpuščena na svobodo, ker ni bilo proti njima zadostnih dokazov. Zillace je prišel pred sodnika z razbitim nosom, rezultat boja s policajem, ki mu je hotel iztrgati iz rok demonstrativni napis. Po obsodbi je bil Zillace poslan v jetniško bolnišnico.

Kongresniki iz južnih držav so v privatnem pogovoru izrazili razočaranje, ker ni bil noben zamorec aretiran. Herbert Newton, zamorski komunist, je bil načelnik delegacije, ki je predložila predsedniku nižje zbornice kongresa Longworthu petelico za protekcijo političnih pravic zamorskega prebivalstva. V istem času, ko se je delegacija mudila pri Longworthu, se je zunaj kapitola vršil spopad med policijo in demonstranti. Newton čaka na obravnavo na fantastično obtožbo "zaroti", ki se bo vršila v Atlanti, Ga. Njegov "zločin" je, da je skušal organizirati bolepolitne in zamorske delavce v komunistično unijo.

Razburjenje, ki je nastalo, ko je policija napadla demonstrante z bombami, ki povzročajo solze, je zameglilo važnost konference za protekcijo tujerodnih delavcev. To konferenco so mnogi senatorji in kongresniki potem amstrali za običajno komunistično zborovanje.

Couzens predlaga stabiliziranje mezd

Ako bo njegova predloga sprejeta, ne bodo smeli podjetniki znižavati mezd

Washington, D. C. — (FP) — Senator Couzens je predložil resolucijo, ki vsebuje določbe, da mora vsak podjetnik, ki ima pogodbo za konstrukcijo federalnih delovnih delavcev določiti, da je pošteno plačati delavce določene distrikta, kjer se vrše konstrukcijska dela in mora plačati tako visoko mezd, kot je določena za take vrste dela. Če določbe se morajo vključiti z vsako pogodbo pri oddaji federalnih del.

"Čas je že, da se zvezna vlada zavzame za protekcijo prebivalcev distrikta, kjer so v teku federalna dela, obenem pa mora paziti, da ne bodo podjetniki znižavali mezdni standard," je dejal Couzens. "Precedent za tak zakon že imamo v postavi o osemurniku, ki je bila sprejeta v kongresu l. 1912."

"Poučen sem, da prihajajo podjetniki iz drugih krajev v distrikte, da prevzamejo dela na vladnih konstrukcijah in s seboj pripeljejo delavce, katerim plačujejo nizke mezde, do čim prebivalci dotičnega distrikta ne morejo dobiti dela. To je v škodo tistim podjetnikom, ki plačujejo delavcem mezdo, kot je določena za tako vrsto dela."

"Dožnost vlade je, da stori vse, da ne bodo podjetniki znižavali mezdne standarde in da bodo imeli domačni prednosti pri dobavi dela, ki mora biti izvršeno v njihovem distriktu."

TRAGIČEN KONEC MOSKOVSKEGA PROCESA

"Smrt izdajalcem!" je grmel iz 2000 gri v sodni dvorani, ko so obtoženci jokali in prosili milosti. Divja histrija je vladala med poslušalci in tožitelji

Moskva, 7. dec. — Sovjetsko sodišče je danes izreklo obsodbo nad zarotniki. Pet je obsojenih na smrt, trije pa na deset let ječe. Na smrt so obsojeni: Leonid Ramzin, glavni vodja zarotnikov; Viktor Laričev, Nikolaj Carnovskij, Ivan Kalinkov in Aleksander Feodotov, najstarejši med njimi. V zapor so obsojeni: Ksenofon Sitin, Sergij Kuprijanov in Vladimir Očkin, najmlajši med njimi.

Ramzin je bil edini, ki je sprejel smrtno obsodbo hladno in brez izraza strahu, dočim so se ostali na začetku noge. Trojica, kateri je bila priznana smrtna kazen, se je namahnila, ko je bila predčita obsodba.

Moskva, 6. dec. — Osem profesorjev in inženirjev je sinoči prosilo milosti in nekateri od njih so jokali na glas, toda 2000 poslušalcev v dvorani je histrično grmel: "Smrt izdajalcem!" Obtoženci so imeli zadnjo besedo in se enkrat so priznali vso krivdo. Profesor Ramzin, vodja zarotnikov, je dejal v svojem zagovoru:

"Zavedam se, da je to moja zadnja beseda. Vem, da prihaja moja smrt in nekaj ur pred smrtjo ne bom lagal. Kriv sem. Vem, kar sem povedal, je resnica. Mi nismo tukaj pred vami, da se borimo, temveč da se podamo. Večkrat sem prešne misel, da v smrti, ki sem si jo nakopal, ni vredno živeti in rajši vidim smrt. Spet pa me obide želja, da bi še živel in videl budosa, ki jih doseže komunistem. Priznam moje napake. Keam se, ker sem to storil. Ako mislite, da moram umreti, vam rad dam svoje življenje za moje napake in umrem z zavestjo, da sem zaslužil to kazen. Ako pa proletarska republika misli, da lahko še porabi moje strokovnjake sposobnosti za komunistično stvar, bom z veseljem izvršil vse svoje dolžnosti."

"Smrt izdajalcu!" je bil odgovor občinstva na gornji apel. Drugi obtoženci so enako proslili. Nikolaj Carnovskij je tudi apeliral na sovjete, naj mu dajo še eno priliko, da bo delal za republiko in popravil vse krivice, ki jih je storil. Vladimir Očkin, najmlajši med zarotniki, star 39 let, je jokaje prosil milosti in obljubil je, da bo z vso svojo energijo delal za petletni program. Ivan Kalinov je rekel, da je bil vse svoje življenje proti revoluciji in njegovi zločini so tako nesramni, da se skoro ne upa priložiti milosti, kljub temu pa prisega, da bo popolnoma nov človek v bodoče, ako mu proletariat pusti življenje. Aleksander Feotov, najstarejši med vsemi — star 67 let — je tudi tožil solze, ko je prosil milosti. Rekel je, da se je strahano ponizal in vzel je denar od Francozov in Angležev, vendar pa ne bi rad umri kot izdajalec; rad bi še živel in vsaj nekoliko popravil svoje lopovščine.

Viktor Laričev je bil edini, ki je rekel, da ne pričakuje milosti. "Kriv sem in pripravljem sem na posledice," je dejal mrzlo. "Smrt izdajalcem!" je bil odgovor na vse te prošnje.

Občinstvo je sprejelo sodno dvorano v navaden strankarski shod v momentu, ko je tožitelj Krilenko zaključil svoj govor. Krilenko je prejšnji večer govoril štiri ure, večeraj pa osem ur. Njegove zaključne besede so bile:

"Ti ljudje morajo umreti! Sovjeti ne zahtevajo smrti radi maščevanja; sovjeti nočejo maščevanja. Sovjeti hočejo varstvo. Zver, ki te grize, ne ubiješ radi

Pomanjkljiva vladna statistika

Zvezni šenaki biro urgira varnostne naprave za preprečanje industrijskih nesreč

Washington, D. C. — (FP) — Koliko žensk je vsako leto ubitih ali pobiljenih v ameriških industrijah, se ne more določiti iz vladne statistike, je rečeno v buletinu, ki ga je izdal šenaki biro zveznega delavskega departamenta. Emily C. Brown, uradnica tega biroja, pravi, da bi se morala voditi separata statistika za moške in ženske, iz katere bi bile razvidne nevarnosti, ki groze ženam, ki so upošale v ameriških industrijah.

"Ameriške industrije zahtevajo letno več kot dvajset tisoč žensk življenj, več kot stotostotno trajnih pobiljenj in skoraj tri milijone manjših poškodb, govori poročilo ženskega biroja."

Od l. 1920 do 1927 — doba, za katero se nanaša študija, ki jo je uvedla miss Brown — je samo sedem od 48 držav objavljalo poročila o industrijskih nesrečah obeh spolov. New York je bila edina država, ki je vsako leto dala natančne podatke o nesrečah v njenih industrijah. Primerjave so pokazale, da je bilo manjše število nesreč in poškodb med delavkami kot med delavci. Statistika je nadalje pokazala, da veliko število žrtev terja stavbinska industrija, ki upošljuje večinoma moške delavce.

Izgori v Nemčiji se nadaljujejo

Petdeset ranjenih, ko so fašisti napadli teater s ameriškim filmom Remarquejeve povesti "Nič novega na zapadni fronti"

Berlin, 6. dec. — Izgori in kravi spopadi med policijo in fašisti ter komunisti se nadaljujejo po vsej nemški republiki. Pet moških je bilo ubitih in mnogo ranjenih v zadnjih dveh dneh. V nekem večerajšnjem spopadu med policijo in komunisti, ko sta obe stranki streljali, je bilo pet policajev ranjenih in 18 komunistov aretiranih.

Najhujši spopad je bil sinoči pred berlinskim kinodolališčem Mozataal Theater, v katerem so predvajali ameriški film nemškega vojne romana "Nič novega na zapadni fronti", ki ga je spisal bivši nemški vojak Erich Maria Remarque. Fašisti so se dobro organizirali za ta napad. Najprej so začeli kričati v teatru in metali so bombe smrdljivke med občinstvo. Kričali so, da je film ameriški bunk, kajti nemški vojski niso delali tega na fronti. Silni paniki, ki je izbruhnila v gledališču, je sledil splošen tepet med gledalci in fašisti, ki se je nadaljeval zunaj na ulici, kjer je policija navelila na izgorine. Okrog 50 oseb je bilo bolj ali manj ranjenih. Največ so jih fašisti dobili od policajev, ki so z gumijastimi krepelci mlatili po glavah.

Škotski rudarji končali štrajk

London, 6. dec. — 92.000 škotskih rudarjev je v večino odšlo s svojih delovnih mest, da se vrnejo na delo v ponedeljek. Medtem se bodo pogajali z lastniki rogov glede ureditve delovnih ur. Stavka je bila končana z direktnim posredovanjem premijerja MacDonalda.

Zagonezna smrt sovjetskega diplomata

Rim, 6. dec. — Evgen Levin, tajnik sovjetskega poslanstva v Rimu, je večeraj naglo umrl. Govoril se, da je izvršil samomor. Poslanstvo še ni pojasnilo dogodke.

maščevanja, temveč zato, da te ne bo več grizla." Tedaj je zavladala histrija v dvorani.

Dobrodelne organizacije in raketirstvo

Razvažalec mleka se uprl uradnikom

Odglašovali so proti obdavljanju, ki so ga jim hoteli uiliti

Chicago, — (FP) — Pettisov članov Milk Drivers unije je napolnil Ashland dvorano v znak protesta proti poskusu uradnikov, ki so hoteli, da razvažalci pripevajo enodnevno mezdo na mesec dobrodelni organizaciji, ki razdeljuje miloščno bresposelnim. V to svrhu se je vršila agitacija, ki pa ni uspeša.

Člani so bili tako raskateni radi postopanja uradnikov, da je nastal velik hrup v dvorani, ko je predsednik Robert Fitchie stavil predlog, da unija zbere sklad \$25.000 in ga podari dobrodelni organizaciji. Ko je Fitchie zagovarjal svoj predlog, mu je nekdo zaklical, naj on sam daruje svojo plačo, ki je \$25.000 na leto, če se hoče podpirati očiščeno dobrodelnost. Ko je Fitchie uvidel, da ne bo napravil ničesar, je umaknil predlog.

Razvažalec so potem izjavili, da niso nasprotni podpiranju bresposelnih, če bi v resnici imeli zagotovilo, da bodo podpore deležni bresposelni. Toda fakt je, da se komaj ena tretjina nabravnega denarja porabi za bresposelne, ostalo pa izgine v šepih uradnikov dobrodelnih organizacij.

Progresivni senatorji proti Davison

Bivši delavski tajnik izjavil, da bo podpiral staro gardo

Washington, D. C. — (FP) — Z ozirom na dejstvo, da so James J. Davison podpirale skoro vse delavske unije v državi Pennsylvaniji v volilni kampanji, so nekateri politiki, ki niso bili smanjani z osadjem situacije, čudili akciji progresivnih senatorjev, ki so se soglasno izrekli proti sprejetju Davisona za člana zbornice.

Politična mašina je potrošila v volilni kampanji \$625.000 za izvolitev kandidatov, ki so bili na Davison-Brownovi listi. Samuel Vaulain, predsednik Baldwin Locomotive Works, ki je ena najzagrnjenjših protikomunističnih firm v državi, je pripeval največji delež. Na zaslišanju pred senatnim komitejem, kateremu je načeloval Nye, je Vaulain izpovedal, da je potrošil samo \$129.693 za izvolitev njegovih kandidatov, toda preiskava je odkrila potem še nadaljnjih \$195.000, katere je Vaulainova mašina potrošila v to svrhu, o katerih pa ni poročala preiskovalnemu komiteju. Poleg Vaulaina so bili še trije drugi odbori, ki so potrošili velike vsote za Davisonovo izvolitev.

Da delavstvo ne bo imelo nobene koristi z Davisonovo izvolitvijo, je razvidno iz njegove izjave, ki jo je podal potem, ko je bil zapršen in s katero je poudaril, da bo podpiral senatorja Reeda in Hooverjevo administracijo.

Hoover je slabo poučen

Washington, D. C. — Izjava v predsedniškovi poslanici kongresu se glasi, da samo 10% med bresposelnimi občuti pomanjkanje, ostali pa ni sile. Sedaj je prišlo na dan, da je Hoover baziral svojo izjavo na poročilu, ki ga je prejel od svojega intimnega svetovalca Henry M. Robinsona, milijonarja iz Los Angelesa. Ta je upoizil detektiva, da je obiskoval družine bresposelnih delavcev v Los Angelesu in mu potem poročal o situaciji.

Hooverjeva izjava, da 90% bresposelnih ne občuti posledic industrijske depresije, je izjava ostre komentarje med mnogimi člani kongresa.

Zelo nizek odstotek denarja, katerega nakolektajo te organizacije, gre za podpore revnim družinam

New York, — (FP) — Dobrodelne organizacije v New Yorku so sedaj zaposlene s prostajanjem, poizvajajo ljudi, naj prispevajo čimveč mogoče, da se revne družine obvaruje pred lakoto. To je ameriški način deljenja miloščine, o katerem glavni industrijci, politiki in nekateri voditelji delavskih organizacij trdijo, da je bolj kot državno zavarovanje proti bresposelnosti, boleznim in poškodbam.

Louis M. Hacker, ki je uvedel obširno študijo aktivnosti dobrodelnih organizacij, pravi, da večina denarja, ki ga ljudje dajejo dobrodelnim organizacijam, izgine v šepih uradnikov. Hacker je podal slučaj neke take organizacije, ki je prejela pet milijonov dolarjev za podporo ubogih, ki pa so prejeli komaj 10% tega denarja. Dobrodelne organizacije vrtno neke vrste raketirstvo, kajti znano je, da nekateri izvršni uradniki obinskih fondov prejemaajo od deset do dvajset tisoč dolarjev plače na leto.

V New Yorku je 800.000 bresposelnih delavcev, kot govori zanesljivo poročilo. Vse dobrodelne ustanove so pomagale 12.000 družinam bresposelnih delavcev. Iz tega je razvidno, kako nezadostna je pomoč, ki jo prejemaajo ubodne družine od teh organizacij. Čelo v času velikih kris igra organizirana dobrodelnost nepomembno vlogo. Mestne občine in sorodniki so v takem slučaju prisiljeni skrbeti za družine bresposelnih delavcev.

Blagostanje organizacije in industrijski magnati, so glavni nasprotniki socialnega zavarovanja. Voditelji prvih se boje za svoje službe, dočim so drugi vneti za vsak načrt podpiranja revežev, če vedo, da ne bo denar šel v njihovih šepov. Drjavno zavarovanje soper bresposelnosti bi pomenilo sviranje davkov na dohodke, temu pa se industrijski mogotci upirajo z vsemi sredstvi.

Ameriški delavci so prepovedani, da bi prejeli miloščino, ki jo predvideva zavarovanje proti bresposelnosti, pravijo industrijci in nekateri voditelji delavskih organizacij. Pri tem pa nič ne pomislijo, da je baš sistem dobrodelnih organizacij tisti, ki zagovarja deljenje miloščine v pravem pomenu besede.

Cene poljedelskih pridelkov padle

Washington, D. C. — Zvezni poljedelski departament poroča, da so cene poljskim pridelkom padle na stopnjo, ki je prevladovala v predvojnem času. Cene so nižje kot so bile v decembru 1915.

Zito, sandje in zelenjava so padle za 12 točk v mesecu novembru in bombah za 5 točk.

Rudar, zaprt osem dni v rovu, rešen

Berlin, 6. dec. — Rudar Hans Wienphal, ki je bil osem dni zaprt v premogovniku v Kaatrop-Rauxelu, ko se je rov podal, je bil večeraj rešen. Rešilno moštvo je kopalo noč in dan, medtem pa so rudarju pošiljali mleko, goveji čaj in sveži zrak po cevi, ki je vodila k njemu pod porušeno galerijo.

Moderni suknji

Omaha, Neb. — Belopolten suknjen, star 30 let, fizično dobro razvit, želi dobiti gospodarja. Poveste najvišjo ceno. Ta oglaš je bil te dni priroben v nekem časopisu, ki izhaja v Omahi.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena drava (Ivan Čiček) in Kansas do \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Ohio \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na Indianapolis \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Ohio \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s tem: PROSVETA

2657-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglasu, na primer (Nov. 30-36), poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem davcom potekla nedelja. Posvetite jo pravotono, da se vam list ne uteri.

Nedolžni angeli!...

Francoski, angleški in drugi reaktorji, ki so po izpovedih ruskih zarotnikov v Moskvi kovali načrte za vojni pohod v Sovjetsko unijo, zdaj sklepajo roke, obračajo oči k nebu in vzklikajo v sveti grozi: "Gospod, odpusti jim, saj ne vedo kaj delajo!"

"Izjave v Moskvi so laži in blaznost!" pravi Poincare.

"Boljševiški diktatorji se lažejo, da zakrijejo svoje polomije," se oglasa Winston Churchill.

"Moskovski proces je sleparija vseh sleparij!" pojejo vsi ostali.

Ameriški šmorkarji pa pristavljajo, da je protisovjetska zarota stara orientalska igra. Ruski profesorji in inženirji so lahko rovarili proti sovjetski vladi. To je mogoče. Nemože pa je, da bi francoski in angleški politiki, generali in kapitalisti imeli prste zraven! To je izmišljeno in ruski oboženci so lagali pod pritiskom Stalina!

Šmorkarjem bi bilo lažje uveriti ljudi, če bi ne bilo novejših zgodovine, ki je znana vsakomur, kdor ni trdno spal zadnjih dvajset let. Baši oni, ki se danes najbolj zgražajo nad obdolžitvami v Moskvi, so že napadli sovjetske z orožjem! Francoski generali s francoskimi topovi vred so bili v Rusiji! Angleške bojne ladje so že bile v ruskih vodah! In ameriške vojaške čete so že pobijale ruske delavce in kmetje na ruskih tleh! Kdo je zalagal z orožjem, orožjem in strelivom ruske bele armade leta 1919 in 1920? Ali niso bili Poincare, Churchill, Deterding in vsi ostali visoki razbojniki v Evropi in Ameriki — nedolžni angeli...

Zaprta vrata

V kongresu se pripravljajo na drastično revizijo imigracijskega zakona. Hoover priporoča selekcijo. Bivši delavski tajnik Davis, ki je imel reguliranje naseljevanja v svojem področju, je vsa štiri leta urgiral kongres k sprejetju sistema selekcije. Papa Green se tudi navdušuje za ta sistem. Pridobili so Hooverja, da je danes tudi on zagovornik selektivne imigracije, to je izbiranja takih naseljencev, ki jih smatrajo za potrebne.

Nekaterim kongresnikom in senatorjem pa še to ni po volji. Najrajši bi zaprli vrata Amerike za dve leti ali celo pet let vsem. Naseljevanje se mora popolnoma ustaviti in nihče ne sme več priti sem razen turistov, obiskovalcev in gostov!

Te absurde zahteve prosedajo celo staremu Brisbanu, ki navadno ne ljubi tujerodcev in nikdar ne taj, da ni stoodstoten džingo. Možakar piše takole:

"Kongres se bavi z načrtom, da zapre vrata Združenim državam naseljencem za pet let. Vzrok je bojazen, da imigranti jemljejo delo domačinom ali pa so javno breme. Zakonodajalci bi se morali vprašati, kdo je ustvaril ameriški prosperitet. Ali so jo ustvarili domačini, rdečkasti Indijanci, ali naseljenici iz Evrope? Kdo med gentilemi, ki bi danes radi zaprli vrata vsakomur v Evropi, ni potomec evropskega imigranta, ki je najbrže prišel sem brez centa v žepu?"

"Ko je Amerika imela štiri milijone prebivalcev, je imela enega samega človeka, ki je bil zmožen zaslužiti dolar na dan skozi vse leto. Danes imamo čez 122 milijonov ljudi in milijoni prejemajo pet dolarjev dnevno, nekateri po deset dolarjev in nekaj jih je, ki naredijo več milijonov dolarjev letno.

"Devetdeset odstotkov vsega blaga, kar je producirana v Združenih državah, je prodano v Združenih državah. Kdo ga kupi? Potemci imigrantov! Ako bi bili imeli v zadnjem stoletju več imigrantov, bi bili zapustili več potencev, ali ne bi danes lahko prodali še več blaga v Ameriki?"

Brisbane bi bil lahko še dodal, da potomci starih imigrantov, ki danes delajo postavne proti novim imigrantom, ne poznajo nobene razlike med domačini in novodoletci, če jih je treba dobro izkoristiti.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Zahvala Doma

Milwaukee, Wis. — Posebni uspehi organizacije Slovencek domov v Milwaukee s svojo priraditvijo v nedeljo 16. novembra nas silijo, da izrečemo prav priščno zahvalo, predvsem naši zavedni publiki, ki se je v teh resnih časih velike delavske krize in povrh še disharmonije v naselbinah, vendar vseeno odzvala v tako velikem številu.

To tudi pokaže, kako zvesto naši Slovenci zasledujejo vse korake te organizacije, ki je od nekdaj bila in mora vedno biti nositeljica združevalne misije med Slovenci in tudi med celim jugoslovanskim narodom v Milwaukee. Da, ta uspeh je ponovno uili svojih moči in energije vsem tistim, ki jim je poverjena naloga vodstva te organizacije, da ne padejo ravno sedaj v teh kritičnih časih pod težo krize in stranskega hujšanja naperjenega proti organizaciji.

Pridejo taki trenutki, ko človek sam sebe prične izpraševati, kaj je tega treba? Čemu prenašati nevalne težko grenko butaro odgovornosti, a kakor hitro se pokaže, da sad tega dela zori, gre v klasje, je zopet vse dobro in pozabljeno.

Zahvale smo dolžni ob tej priložnosti vsem govornikom, ki so nastopili in povedali marsikaj rešniškega, koristnega in upoštevno vrednega. Narod je s malo izjemo, z zanimanjem zasledoval govorniški program, ki je bil novatarija za naše priredbe, kar je menda tudi vzrok, da je par vročkrvnih vzelo tako, kot bi bila priredba političnega značaja.

Našim mladim slovenskim godbenikom moramo dati na tem mestu vse naše priznanje. Presenetili oziroma naravnost očarali so celo občinstvo.

Nehvaležne bi se izkazali, ako ne bi omenili dejstva, da nam Prosveta daje vedno na razpolago kolone za dopisovanje in razglašanje naših stvari. Tukaj ni izjeme, za vse je enaka organizacija Slovenskega doma, za vsakega dostopna, za skupen blagor nas vseh potrebna. Kdor vidi ali sliši drugače, je v veliki zmoti.

Zahvaljujemo se tudi pevcem nekdanjim "Danicarjem", ki so se za to priliko skupaj zbrali in pomagali ozaljšati program s svojim nastopom, skupno in posamično s kompleti. Deset jih je bilo in slišali smo, oziroma vemo, da se je po priraditvi to število že podvojilo, in se združili s članstvom dramatičnega odseka "Lilija", ter se vsi skupno reorganizirali v celoto z imenom: Dramski in pevski zbor Slovenskega doma. Živeli, in vztrajno naprej, da bo v naselbinah naša talija še bolj cvetela, in naša pesem še močnejše in milejše donela in naš narodni hram čimprej dosežen.

Končno hvala vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli, da je izpadla priredba tako lepo. Nobenega nismo imenovali, a v spominu imamo vse in smo prav vsem enako hvaležni. — Za Slovenski dom. — Frank Lustik, predsednik; Jos. Matoh, tajnik.

O rudarskem shodu

Carlinville, Ill. — Delavskih razmer ne bom dosti opisoval, ker položaj je menda povsod enak. Premogovniki, v katerem sem uposlen, obratuje vsak dan, ali rudarji se menjamo in delamo en teden, dočim smo drugi teden doma. Vzrok so stroji, ki izpodrivajo delavce.

Dne 17. novembra se je tukaj vršil javni shod, katerega je sklicala lokalna rudarska podružnica št. 702. Glavna govornika sta bila Alex Howat in podpredsednik Adolph Germer. Prvi je nastopil Germer, ki je opisal položaj westvirginjskih rudarjev, predvsem stavko rudarjev v Wardu (pred nekaj dnevi poravnana s delno zmago rudarjev — uredništvo).

Tamošnji rudarji so bili poklicani na stavko od Lewisove rudarske unije. Tri mesece so bili na stavki in ko so bili istradani, so bili po Lewisovem zastopniku obveščeni, naj se vrnejo na delo, češ, da ni denarja za vzdrževanje stavke. Niso se hoteli vrniti na delo poraženi. Obrnili so se na reorganizirano rudarsko unijo, katere jim je prišla tudi na pomoč.

Germer je razložil položaj teh rudarjev, ki so bili brez vseh denarnih sredstev in jestvin, brez obleke in obutvi in vse mesto kompanijako: zemlja, sodišče, prodajalne, cerkev, učilni boardling housi. Ko pride plačilni dan, jih je veliko, ki ostanejo še dolžni kompaniji. V raznih premo-garskih naselbinah okroja Charlestown je videl plačilne nakaznice, iz katerih je bilo razvidno, da je najvišja plača za dva tedna znašala \$13, veliko pa tudi le dva dolarja ali še manj.

Omenil je, kako lepo so ga sprejeli kompanijski pobojniki, ko je prišel v dotične kraje, — velikimi električnimi žarnicami, da je moral prenehati z vožnjo, ko se je približal kempu. Za štiri dolarje plače mora tamkajšnji rudar dnevno naložiti 20 ton premoga. In vsak ni deležen tega, ker veliko jih je, ki zaslužijo komaj dva dolarja.

Radi velikega pomanjkanja med rudarji v Wardu, W. Va., je krajevna unija št. 702 prispevala ves preostanek priredbe — \$200 — v stavkovni fond, katere vsota je bila poslana gl. tajniku unije John H. Walkerju. Howat, ki je sledil Germerju, je poudarjal važnost te stavke za reorganizirano unijo. Uspeh te stavke pomeni prvič konec redukcijskega gibanja med tamošnjimi rudarji pod okriljem naše unije.

Howat je govoril tudi o političnih dolžnostih delavstva. Biti član unije ali kakke druge organizacije, ni dovolj, je on izjavil. Važno za delavstvo je tudi, kdo je izvoljen v postavodaje in za sodnike, ker posebno v stavkah se kapitalisti čisto poslužujejo sodišč in drugih vladnih organov, ki nastopijo proti delavstvu. Zato je potrebno, da smo poučeni, ko pridejo volitve. V tem oziru, je rekel, bo moralo priti do večjega preobrata med ameriškim delavstvom. Howat namreč zagovarja potrebo organizirati delavske stranke.

Povedal je tudi o shodu v Towi, kjer bi imela govoriti on in Walker. Na shod pa je prišla četa Lewisovih pobožnikov, oboroženih od nog do glave, ki je pričela kričati in razgrajati in je prepredila nastop obema govornikoma. Kljub temu, da je bil shod razbit, niso Lewisovci med rudarji in drugim prebivalstvom nikesar dosegli, le diskreditirali so se, na drugi strani so se simpatije rudarjev še povečale do reorganizirane unije. — Louis Mahkovic.

Pozdrav s morja

La Fayette, sredi oceana. — Pošiljava pozdrave s širokega morja mojemu soprogu in očetu in članom društva št. 279.

Lepa hvala družini Miklavč iz Pittsburgha, Pa., za postrežbo in sprejem na postajo. Torej pozdravljeni vsi prijatelji in znanci. Ključeva: na svidenje!

Mary Košenina in hčerka.

To in ono

Cleveland. — Ne bom obširno razkladal o sedanjem položaju — o bresposelnosti ali "prosperitetu". Ne republikanska in ne demokratska stranka ne bo rešila sedanjega položaja. Le omenim nam, da tudi naši volilci jako navdušeno spreminjajo svoje mišljenje: v političnem oziru preračajo z deane na levo ramo in sami ne vedo, kateri stranki spadata. Za to konfuzijo skrbijo tudi uredniki naših lokalnih listov: eden hvali to stranko in pravi, da bo odpravila prohibicijo, drugi hvali drugo in obeta, da bo odpravila bresposelnost. Ne stori pa nobena od teh strank ničesar.

Pri nas v Collinwoodu obratuje še najboljši NYC železnica, a še ta ne a polno paro. Včasih se govorijo, da naša unija ni zanič, sedaj pa vendar nekateri priznajo, da je vendar še prilično dobra. Da se ne odpoka ljudi, sedaj delamo navadno pet dni na teden. Veliko je to odvisno tudi od vodstva unije, in pri naši postaji imamo dobrega zastopnika. Priporočam, da vsak železniški delavec postane član organizacije svoje stranke.

Sedaj pa nekoliko o društveni strani. Vedno slišim kako nepotrebnosti kritike, ki so včasih obrekljive. Včasih mi to še preseja. Komur se godi krivica, naj pri-

de na društveno sejo, ki se vrši vsak mesec v SND na Holmes ave. Tam je prostor se pogovori in kritizirati, če ni kaj v redu. Održavati privatne sestanke v raznih kotih ni v korist ne Doma in ne jednote. Če ni drugače, saj se lahko skliče izredna seja, ako se za to izreče deset članov. Predvsem pa dajmo vsaj toliko pravila upoštevati, da se bo vsak član udeležil seje vsaj vsake tri mesece.

Član "Vipavkega raja."

Uz urada Jugo. izsel. komisara New York. — Tko hoče da dovede v ovi zemlji roditelje, ženo ali djevo, mora imati najmanj sedem hiljada dolarja imetka in stalnu zaradu.

Ameriški gradjani, kao što i stalno nastanjeni stranci (negradjani, koji borave u Sjed. država mnogo godina) koji su imali po zakonu pravo da dovedu k sebi roditelje, odnosno ženu i djevo mladju od 18 godina, kao što i oni kvotni doseljenici, koji su došli na red po kvoti za vizu za put u Sjed. države, ne mogu sada dobiti vizu, ako ne dokažu da njihovi roditelji u Americi imaju najmanj imetak od \$7000 i stalnu zaradu, koju ne mogu izgubiti, a koja je tolika da mogu izdržavati svoju familiju u Americi i novoga pridoliceu najmanje godinu dana, a obično i više godina, ako se radne prilike ne poprave.

Zemljoradnici, koji su do sada imali pravo na prvenstveno kvotu, ne će moći dobiti vizu, ako nemaju uza se gotovinu od najmanje \$3000, da mogu kupiti farmu kad dodju u SDA i imaju do čega živjeti.

Prema ovome je jasno, da će nijetko tko moći više, da dodje u Ameriku. Stoga se upozorava naš svijet, da ne šalje nikakove afidavite svojim roditeljima u stari kraj, niti šifarte, jer im to ništa neće koristiti. — Iseljeničko izaslanstvo Jugoslavije.

Iz peškovne dežele

Hudson, Wyo. — Redki so dopisji v našem listu Prosveti iz peškovne dežele. Grenko je življenje delavskih alojev. V tukajšnji dolini se nahaja edini premogovnik, v katerem je bilo svoječasno zaposlenih do 160 rudarjev. V rudnik se je naselila strojna gonja in odvzela velikemu številu rudarjev, njih žensam in otrokom potrebne življenske potrebščine. Število delavcev se je znižalo približno na dva ducata. To je tudi vzrok, da tukajšnje podporndno društvo Narodni dom št. 188 SNPJ ne more zaznamovati boljšega napredka.

Tudi šumarske delavce je dosegla depresija. Sliši se, da je bilo večje število delavcev odsvoljenih. Iz rudarske industrije se sliši glas, da delavec, ki je doživel 45 let svoje starosti, ne dobi več dela v rudniku. Kam torej a takimi delavci in njihovimi družinami?

Članstvo našega društva se trudi na vseh straneh, da se plačujejo prispevki, čeprav so nekateri bolj počasni. Priporočljivo pa je, da za mesec december plačajo vsi zaostali in tekoči assessment o pravem času, tako da se izognemo kakšnih neljubih sitnosti, ki rade nastanejo. Storitno vsi, da bo novemu odboru za prihodnje leto lažje začeti delati.

Lucas Murko, tajnik.

Članstvu društva št. 124 SNPJ Forest City, Pa. — Na redni seji dne 16. novembra je bilo sklenjeno, da društvo št. 124 priredi veselico v korist društvene blaginje, in sicer dne 27. decembra svečer v dvorani pevkega društva "Zvon". Na tej veselici bo nekaj izrednega, namreč so povabljeni vsi, ki znajo igrati na harmoniko, katerih je tukaj precejšno število. Kateri bo najbolj zaigral, bo dobil šest dolarjev nagrade, in kateri bo najboljši za prvim, bo dobil pa štiri dolarje. Določeno so samo dve nagradi. Torej se uljudno vabi vse članke in druge, da se udeležijo te naše veselice, da se enmalo skupaj pozabavamo. Vstopnina samo 25c.

Nadalje opozarjam vse člane in članice, da se polnoštevno udeležite prihodnje društvene seje dne 21. decembra. Na tej seji se bo volil društveni odbor za leto 1921.

Opozorjam tudi na sklep društva iz meseca aprila, ki je, da vsak član plača 50c v društveno blaginjo za leto 1930 (članice so izseste). Torej prosim, kateri še niste plačali omenjene vsote, da plačate meseca decembra, ker društvo ima vedno stroške, dohodkov pa nobenih.

Fr. Rataic, tajnik.

O "Zarji"

Piney Fork, O. — Čudno se nam vidi, da je klub št. 27 JSZ izgubil tožbo, oziroma njegov pevski odsek "Zarja". Saj ga je vendar klub ustanovil in dal inkorporirati radi vojnih razmer. Klub je nabavil piano in druge potrebščine zbora, in pevake vaje so se vedno vršile v njegovih prostorih. Klubovi člani so tudi vedno sodelovali pri Zarjinih prireditvah.

Čemu si odpadniki lastijo klubovo premoženje in pevakega odseka ime? Ako jih je nekaj odstopilo od Zarje, so pa drugi pristopili. Na primer, ako skupina pri kakem društvu sklene se odcepiti, mar imajo pravico zahtevati blaginjo, če društvo še naprej posluje? Po mojem mnenju ne, in nobeno pošteno sodišče jim tega ne more priznati.

Vse kaže, da so se odpadniki že prej informirali in zmago že tako rekoč v žepu imeli predno so se podali na sodišče. Tudi to se zna na dan priti, ker na tem puiklastem svetu je vse mogoče, posebno tam, kjer je veliko pravice. Brat Garden je imel prav, ko je pred par leti udaril po elevalandski dekadenci; zadel je dobro v črno.

Na pevsko delavsko društvo Zarjo smo zavedni delavci po širni Ameriki preveč ponosni, da bi jo zapustili v teh težkih časih. Rana, katero so jim odpadniki zadali, se bo kmalu zacelila, ne bo pa izbrisana madež, katerega so si pritisnili odpadniki. Star sem in težko zaslužim, imam pa pripravljenih pet dolarjev za obrambo klubove Zarje v Clevelandu. — Nace Ziemberger.

Vitali iz Moon Runa

Johnstown, Pa. — Dne 27. novembra se je v Moon Runu vršila 15-letnica Samostojnega podp. društva. Slavnost je bila zelo dobra. Na programu so imeli izgo "Namišljeni bolnik". Igrana je bila v zadovoljstvo občinstva. Igralci, kakor so imeli malo časa za vaje, so dobro izvršili nalogo. Le tako naprej in se še poskušajte na odru. Imeli so tudi govornike. Predsednik je otvoril slavnost s primernim nagovorom. Nato je dal besedo podpisaneemu, ki sem po možnosti v slovenskem in angleškem jeziku obrazložil pomen organizacije in razmere, v katerih se delavstvo nahaja danes. Iz vsega sem sprevidel, da tam bi se dalo pridobiti tudi nekaj mladine za napredne ideje.

Po igri in programu je bila plesna zabava, na kateri je bila polna dvorana občinstva. Rečem, da so imeli res lep poset in program. Vsem se zahvaljujem za naklonjenost za časa mojega bivanja tam. Tam imajo dve društva SNPJ. Eno posluje v angleškem jeziku, in od urednikov sem svedel, da dobro napreduje. Le naprej mladina. Imajo tudi socialni klub in kakor sem slišal, bodo imeli priredbo v kratkem z govorniškim programom.

Zgleda, da bo Moon Run še v ospredju. In je lahko, ker imajo dvorano, moči in vse drugo. Vse, kar je treba, je dobre volje in s združenimi močmi bo Moon Run prekal vse naselbine naokrog. Ključemo vam, zavedno delavstvo, le naprej! Prepričani bodite, da vaše delo bo obrodilo dober sad. Ko to pišem, se nahajam v Johnstownu, Pa., pri naših starih znancih — Langerholcu, Vidrihu in drugih. O podrobnostih prihodnj. Delavske razmere so pod ničlo tukaj. — Joseph Snay.

Klubova seja

Willard, Wis. — Vabim vse članice gos. kluba na 14. dec., da se vrši ta dan seja in volitev odbora. Nikar se neizogovarjate. Recite: Zato grem, da bom vsem skupaj, in tako bo najboljša. Ako dobro premislimo, vidimo, da naš klub ima jako dobre ideje, mogoče boljše kot si kdo misli; skrbj za pogrebe članice, za cvetlice kakor tudi godbo, ako je tako rečeno. Ako ne, se omenjena vsota plača dedičem. Na svidenje! — Tajnik.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Toledo, O. "Kraevka": — Po-

Plombiranje pljuč pri sušici

Pred kratkim je na praški Jiraskovi niki preda val znani zdravnik in primarij nohrade bolnice dr. Jurij Diviš o nenav- bo zanimivih operacijah pljuč pri sušici bolnikih. Kakor znano nastaja pri sušici delovanje bacilov tuberkuloze na pljučih na pad pljučne tkanine, ki povzroča v pljučih tline, imenovane običajno kaverne. Te ja- se pri napredovanju sušice širijo in so pri- žujejo druga drugi, da se naposled pljuča popolnoma uničijo. Te jame se po največje- doganji dade uspešno plombirati, s čim se onemogoči nadaljnjo gnitje pljuč. Doce- dr. Diviš in prof. Belka sta iznašla novo ar- stvo, ki služi za zadelavanje teh pljučnih vot- in ki sta ga še s uspehom uporabljala. St- je sestavljena iz voska, loja, polysana in ip- odola. Loj in vosk pokazujeta, kjer je vro- na v pljučih nad normalno, polysan služi za raz- kuženje, lipoyodol pa v to, da se plomba re- rentgenizirano loči od ostale pljučne gmo- Ta snov se vporablja za zadelavanje pljuč- kavern. Prani koš se bolniku odpre in bole- mesta se napolni s to snovjo. S tako ope- cijo se posreči odpraviti popolnoma človeka, je bil zapisan neizogibni smrti. Dr. Diviš predstavlja poslušalcem tudi dva pacienta, sta prestala tako operacijo in sta danes p- polnoma zdrava.

Čudezna cev

Nedavno tega je General Electric kom- pnia izgotovila radijsko cevko 60 cm visoko 16 debelo, katere zmogljivost je baje 50-kr- večja nego pri dosedanjih cevkah za krat- valove in ki je omogočala prav čudne posku- V njeni bližini zgori n. pr. navadna žarni- ne da bi bila zvezana z električno napeljav- Merlici kažejo v njeni bližini divje nihljajo- finejši instrumenti se uničijo. Na tla se pol- ši bakreno palico, ki je ostala sicer mrzla, je povzročila mehurje na rokah, ki so se dotaknili. Ljudje, ki pridejo v preveliko bi- žino cevi, čutijo spočetka prijetno toploto p- vsem telesu, kakor da so izpili kozarec vin- potem pa se jim prijetni občutek spremeni "bolečine in trganje. Podgane postanejo na- prvo zelo nemirne, potem poginejo. Kakš- praktične posledice bo imel novi izum, ta čas ni mogoče prerokovati, vendar pa bo gotov- mogoče izkoristiti v zdravilstvu njeno sposo- nost, da zviša temperaturo človeške krvi n- 38 stopinj Celzija. Na ta način se bodo da- brez nevarnosti ustvarjati umetne zdraviln- mrzlice. Tudi "kuhanje z radiom" je že do- žena stvar. "Klobasa, ki so jo obesili v stekle- cevi na konec sprejemne antene, se je skuha- la v nekoliko minutah, čeprav niso uporabi- nobenega vidnega kuriva. Na isti način se da- do pripraviti jajca, jabolka krompir itd. in p- poskusih je zadovoljeval že neznanen del v- dežni cevi proizvedenih snovi. Zanimivo je- tudi to, da so z novo cevjo v laboratoriju p- izvajali oblo strela, ki je v naravi, kakor zn- no, skrajno redka prikazen. Ze to kaže, kaj- šne aliovitve moči nastajajo v novi cevi za kra- ke valove.

Čiščenje svilenih tkanin

Po čiščenju madežev z bencinom ali etrom ostane na svileni tkanini navadno moten ma- dež, precej večji, kakor je bil prvotni. Tudi- vled potovanja nastanejo motni madeži, posebn- na hrbtu in pod pazduho. Toda z razredčen- arabsko gumo se dajo vsaših odstraniti tud- to vrste madeži. Arabska guma se raztopi v- vodi. V zelo razredčeno raztopino se namo- mesto, kjer je madež. Čez nekoliko minut s- vzame iz raztopine ter oprežno izpere in tako- polika, nakar se razprostre, da se očičeno me- sto dobro posuši.

Črna svila se čisti ravno tako, le da se arabska guma raztopi v prekuhanem in pre- cejenem kavnem usedku.

Motni madeži na svilenih blazinah, prtil- ali pregrinjilih se čistijo z belo želatino. Ze- latina se raztopi v vodi, raztopina se nanaša- s krpicco z rahlim trenjenjem na madež. Navadn- se tako čistijo motni madeži, ki ostanejo p- čiščenju z bencinom ali etrom.

Prva slika kaže čiščenje črne obleke z ras- topino arabske gume v prekuhanem kavnem usedku.

Na drugi sliki se vidi čiščenje z raztopino želatine v vodi, ki se nanaša s krpicco na madež.

Na tretji sliki pa se vidi čiščenje prepo- tne večerne obleke z raztopino arabske gume v vodi.

To in ono

Živali glumci

Med živalmi igralci najdeš v Hollywoodu zvezdnike, komedijante in statiste. Zastopnik- velike produkcijske tvrdke zatrjuje, da so do- slej zabeležili pet sto števil pasjih glumcev. Pasji zvezdniki so neverjetno naduti in napih- njeni. "Hoechee" na primer, ki nastopa v "Lahem Akriatu" (Slightly Scarlet), se nikdar ne meša med stojake ali figurante ter dostojno- zavrača prijazno zbliznavanje svojih vrstnikov. Ako so prevladljivi, se vname huda bitka.

Izumitelj razglednice

Ludwig Ziegner, ki je iznael razglednic, je nedavno v Monakovem ves ubožen premislil. Nekeč je poslal prijatelju slike hiše generala Rappa v Kolmaru, prilepljeno na lepenco. Ob- tem se mu je vzbudila misel na razglednico. Njegova iznajdba se je brž razširila po vsem- svetu, toda bogati takmeči so ga skoraj izpodri- nili s svojim kapitalom.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosveta v Jugoslaviji.)

RAZGOVORI IN SREČANJA

Ljubljana, 18. nov. 1930.

Prav na tih se odpro vrata in v pisarno stopi majhno dekletce, jedva da je doseglo z rokami do kljuke. V rokah je držala majhen zavitek, iz njega je vze la podobico ter jo ponudila ter takoj pripomnila: "Francoski".

Ogovorim jo, a ona samo: "Francoski...". Tedaj sem razumel. Vprašal sem francoski: "Ti govoriš samo francoski, kaj?" "Oui", je rekla, da. Ponujala je podobico, da ji kaj damo zanje. Odkod si? Kje staneš?

In odgovorila je v lepi francoski s premirliimi ustin: "V barakah."

"Kje?"

"Pri kasarni, kjer so vojniki."

Več se kar nisva pogovorila. Vedel sem, da marsikateri duhovnik izkorišča tako bedno dečico s tem, da ji dajo podobice, ki naj jih prodajajo ter dobijo potem sirote po kronici od vsake ali pa se manj. Tako je večkrat že prišlo neko dekletce, ki stane na gradu v bivših celicah. Ta prodaja razglednice in dobi za vsako prodano razglednico pod steklom, ki stane 6 dinarjev, samo eno krono, to je četrt dinarja. Tako izkoriščajo te sirotne otroke, ki premirlii blodijo ves dan po mestu, da naberejo par dinarjev, kadar je srečen dan. Tako sem tudi mislil, da je s tem dekletcem.

Vrnil sem ji podobico, da nekaj denarja rekoč: "Na podobico nazaj, ta denar pa je ves osebno zate, razumeš?"

"Non, c'est pour mon pere," je rekla. "Ne, to je za mojega očeta."

Poznam primere, da stoji ob takih prilikah oče na hodniku in kakor hitro dobi dekletce kak denar, ga ji vzamejo ter potrošijo za pijačo ali podobno.

"Kje pa je tvoj oče?" sem vprašal.

"Doma, dela nima, v baraki leži..." In je odšla.

Dekletce je bilo brčkone roje, ne kje v Alžiriji ali Franciji, oče ji je bil tamkaj mogoče rudar. Zdal se je vrniti brez dela iskat domov delo, pa ga tudi tu oče ne najde in leži v baraki, hčerka pa ponuja po hišah podobice.

Ko je dekletce stopilo na hodnik, sem pomislil, da je domovina kakor zdravje...

Izseljenski problem...

V rudarskem revirju sem bil v nedeljo. Govoril sem z rudarjem, ki se je spravil toliko "naprej", da tudi fotografira. Dela osem ur v rudniku, ko pa se vrne, gre ob potrebi tudi kam po naročilo fotografirat kakor poroko, kak mrtvaški oder ali kak žaljubljen par. Toda to je redko in prinese temu rudarju le neka napitnino vsak mesec. Če bi mu dobro neslo, bi vsekakor pustil knapovsko delo ter živel od fotografije obrti.

Ta rudar mi je ternal. Davki, davki...

"Letos sem plačal že 1200 Din, zdaj pa sem spet prejel, da moram plačati še 1900 Din. To sta dve moji mesečni plači. Toliko ne zaslužim s fotografiranjem v desetih mesecih. Sed bomo poginili."

Kiel je in se prestopal. Sicer ta ko mirni rudar je mahal z rokami in robitil.

Drugi rudarji kolnejo, kadar prejmejo plačilne liste. Zakaj zaslužijo tako malo, da jedva živijo. In zdaj je še konec "zelenjarske" sezone, konec salate, ki je poletni rudarjem tudi za zajtrk dobra, za kosilo in večerjo. In kos kruha, to je vse. Kako rasto njihovi otroci, to je poglavje zase.

Na trgu pod kostanjem je kmetica iz okolice nagrmadila kmet kup zeljnatih glav. Zvečer porije vse s plahito, leže ob kup ter prespi v mrzlo noč, da jutraj spet prodaja. Proda malo in poceni. Tarna sama s seboj, tar na z rudarskimi ženami, ki prihajajo kupovat, pa jim primanjkuje denarja. Kmet se diši v davkih. Take davke nalagajo, da so besni nad svetom. Stalno jim pošiljajo plačilne naloge in vedno večje vsote davkov. Cene poljedelskih produktov pa pada-

jo... Odkar imamo banovine, so se pridružili še banovinski visoki davki za vzdrževanje banovinske uprave. Nič čudnega ni, da je predsednik županske zveze, kmet Novak iz kamniške okolice ob tako svečani priliki, kakor je bil banket predsednika vlade v Ljubljani, začel naštevati procent davkov, ki naj jih kmetje plačujejo. Nič čudnega, da je ob prisotnosti vladnega predsednika opozoril: "Če pojde tako dalje, bomo propadli, mi tega ne zmoremo več!"

In uprav nenavadno je, da so prav ob isti priložnosti pisali časopisi, kako si je zadovoljstvo s obrazov slovenskega kmeta in obrtnika.

Da, obrtnika... Če mora rudar, ki izvršuje postrani tidi fotografiranja obrti, plačati davka 3, 100 Din, kaj je šele z obrtniki, ki jim je obrt edini poklic? Tem pošiljajo plačilne naloge, ki se glase na težke tisočake. Vem za obrtnika, ki ima res hišo, ima parni mlin, in ima še neko majhno kameno industrijo — a mu vse skupaj ne nese toliko, da bi se rešil dolgov. Prodal je skoro vsa svoja polja za stavbišča, a še vedno ga baše. Pa mu pošljejo davčni plačilni nalog za 30,000 Din...

Da, zadovoljstvo si je z obraza obrtnika.

Ob takih slabih mezdah, ob tako velikih davkih je tudi razumljivo, da ljudje ne pijejo toliko kot poprej. In jamčimo, da bo v enem letu propadlo najmanj polovica gostiln v Sloveniji...

Zadovoljstvo na licih obrtnikov? Še daleč ne.

Delavec je slabo plačan in je nezadovoljen, kmetje se zvijajo pod davki, obrtniki trpijo radi slabe nakupovalne moči in radi davkov, kako pa je z denarniki...

Tam bo za zdaj menda še dobro. Toda beremo v časopisju, da bo vlada nadzirala tudi denarne zavode in kjerkoli bo slabo gospodarstvo, bo vlada postavila svojega komisarja...

Zadovoljstva je pri nas res več kot preveč. Kar duši nas to zadovoljstvo.

INDUSTRIJA IN BOLEZNI DELAVCEV

Ljubljana nov. 1930.

Za bolniško, nezgodno in starostno zavarovanje delavcev in namučencev v Jugoslaviji skrbi Urad za zavarovanje delavcev, ki ima po raznih pokrajinah države svoje Okrožne urade za zavarovanje delavcev (ali kakor na kratko pišemo OUZD), ki pobirajo od delojemalcev in delodajalcev prispevke za zavarovanje. Zavarovanje je pri nas po zakonu obvezno. V Ameriki obveznega delavskega zavarovanja nimate, zato se združujete v svoje podporne enote. Kot sorodno organizacijo, bo SNPJ vsekakor zanimal članek o "industriji in bolezni delavcev", ki je izšel v nekem ljubljanskem dnevniku te dni in ki je napisan na temelju statistike, ki jo zbira OUZD. Članek se glasi:

Obolost delavcev zavisi od več faktorjev: od spola, starosti, telesne konstitucije, poklica ter neštete množine socialnih momentov. Za znižanje bremen socialnega zavarovanja je brez dvoma interesantno in potrebno vedeti, kateri poklici, oziroma katera podjetja ali vsaj katere industrijske panoge povzročajo največ in najtežjih obolenj med delavci. Mnogokrat se čujejo pritožbe od podjetnikov, da industrijska skupina, kateri pripadajo, plačuje previsoke bolniške prispevke, ki se uporabljajo za kritje bolniško-zavarovalnih obveznosti drugih industrij. Niso redki slučaj, da delodajalska organizacija zahteva od OUZD-a sistematičen pregled bolniških prispevkov in bremen, ki odpa- dejo na določeno industrijo, katero organizacija zastopa. Mišljen- je in nazor v tej točki so mnogo- krat zelo pogrešeni in tenden- ciozni. Pravičen odgovor na to vprašanje daje samo statistika, katero OUZD vsako leto koncem meseca objavi razpisila intere- sentom v vednost in uporabo. Iz

predloženih tabel OUZD so črpa- ni sledeči podatki, kateri se na- našajo na poslovno leto 1928:

Na enega delavca odpade letno bolezensko-podpornih dni (veto- viši porodništvu):

Industrijska skupina:

Kemična industrija	15.55
Papirna industrija	14.22
Usnjarska industrija	13.48
Poligrafija	13.43
Kovinska industrija	12.84
Tekstilna industrija	12.66
Lesna industrija	11.47
Gostilne, kavarne in preno- čišča	11.01
Kamenje in zemljine	10.63
Promet	10.42
Hrana in pijača	10.00
Gospodinjstvo	9.90
Gradbena industrija	8.84
Oblakalna industrija	8.77
Poljedelstvo	8.72
Trgovina in skladišča	8.62
Pisarne	8.22
Rudarstvo in topilnice	7.59
Saniteta in higijena	7.08
Gledališča, prosti poklici, razno	7.04

V letu 1928 izkazuje kemična industrija največjo morbiditeto. Povprečen delavec kemične indu- strije je bil tekem leta celih 15 in pol dni delnezmožen, kar po- meni, da je morbiditeta delavcev pri kemični industriji za celih 50% višja od povprečne morbill- tete vseh pri OUZD-u zavarova- nih delavcev. Ta pojav moramo pripisovati med drugim zlasti dejstvu, da je kemična industri- ja imela v letu 1928 radi novih carinskih postav težko krizo, valed katere je nazadovala skoro za 20%. Znano je namreč dej- stvo, da se reducirani delavci ze- lo radi prijavijo bolnim, da jim hranarina vsaj za nekaj časa nadomesti zaslužek. Tako "obolen- ja" ni mogoče popolnoma onemo- gočiti, pač pa nekoliko z nadpre- gledni in drugimi podobnimi sred- stvi znižati.

Za kemično industrijo izkazu- je papirna industrija največjo morbiditeto in sicer odpade pov- prečno na papirnega delavca let- no 14 in 1/4 delnezmožnih dni. Tudi pri papirni industriji je pri- pisovati visoko morbiditeto krizi, katere je nastopila valed težkih mezdnih sporov v letu 1928, n. pr. štrajk papirniških delavcev v avgustu 1928. Tudi štrajkujoči delavci se zelo radi prijavijo bol- nim, da jim hranarina nadome- sti zaslužek.

Tudi usnjarska industrija iz- kazuje precejšnjo morbiditeto in sicer 13 in pol dneva na povpreč- nega delavca. Vendar pri tej in- dustrijski panogi ni bilo v letu 1928 zaznamovati direktno kak- šnih izjem. Ta morbiditeta bo po vsi verjetnosti utemeljena v samem sistemu produkcije te in- dustrije, katere nekoliko spomi- nja na predhodni industriji.

Pri poligrafiji povzroči visoko morbiditeto poklicna bolezen valed zastrupljenja s svincom. Poleg tega dobijo poligrafisti delavci ob boleznih poleg hranari- ne OUZD-a še znatne podpore od lastnih stanovskih organizacij (dnevno po Din 20.—ali Din 30.—). Verjeto je, da tudi ta o- kolnost povečuje morbiditeto.

Od ostalih industrij navajamo samo še tekstilno, pri kateri pre- vladuje tuberkuloza. Valed tega je morbiditeta te industrije rela- tivno zelo visoka 12 in pol dni, dasiravno je delo pri tekstilni industriji zelo lahko, tako da pre- vladujejo ženski delavci.

Pri sezijakih industrijah, zlasti pri gradbeni industriji bi ve- ljale gornje morbiditetne številke popolnoma samo v slučaju, ako bi te industrije obratovala celo le- to. Ker pa obratujejo sezijaki o- brati samo v gotovih letnih ča- sih, je potrebno gornje morbill- tetne številke sorazmerno pove- čati. Preciznih podatkov o traja- nju obratovanja v sezijakih pod- jetjih OUZD nima. Z neko pri- bližnostjo smemo trditi, da grad- bena industrija obratuje samo 2/3 leta. Z ozirom na to bi zna- čala pravilna morbiditeta gradbe- ne industrije 8.84x3/2—13.26 dni itd. Pri gradbeni industriji bo vzrok morbiditeti tudi sezijaki karakter te industrije. Ko sezija preneha, si brezposelni delavci skušajo nadomestiti zaslužek s hranarino, kar je mogoče od str- ani OUZD-a samo omejiti, nika- kor pa ne popolnoma preprečiti.

"Vi prihajate radi razpisane službe? Občalujem, imam že 2, 700 ponudb."

"Ali me ne bi mogli nastaviti za urediteh teh ponudb?"

GLASOVI IZ NASELBIN

Kratke vesti

South View, Pa. — Ako člo- veku bolj gladko gre od rok kramp kakor pero, se bo zadnje- ga bolj poredkoma poslužil. Med temi sem tudi jaz. Dela se pri- nas sedaj skoraj vsak dan v o- beh premogovniških Gilmore Coal kompaniji, in tudi Pitta- burgh Coal kompanija obratuje 4—5 dni na teden. Ali žalbiho- zasluzi se prav malo, niti toliko ne, da bi se človeka pošteno pre- življal.

Ker je tukaj dosti ljudi brez dela, ne svetujem nikomur sem hoditi za delom, ker se ga težko dobi. Za mrtvo delo tukaj ne plačajo nič. Boss ti pravi: Delaj, če hočeš, ako ti pa ni prav, bom dal pa drugega na tvoje mesto, ker jih zunaj čaka dosti.

Zlmo imamo tukaj hudo, pa nič zato, bo pa spomlad toliko lepša. Na društvenem polju prav slabo napredujemo. Temu so ne- koliko vzrok delavske razmere, več pa, ker je premalo zaniman- ja za društvo. Bratje, blika se le- ta na soja, katere se udeležite vsi, ker bo treba izvoliti odbor za prihodnje leto in da ne bo potem oporekanja, češ, ta ni dober. Iz- volite tak odbor iz svoje arede, da bo vam po volji.

Član društva 265.

O koncertu "Bleda"

Collinswood, Q. — Dasi so slabe delavske razmere tudi prina- sa, naši ljudje včasih se niso obu- pali. Dokler upamo, toliko časa smo pač gotovi, da tudi živimo. In zadnja dva meseca smo ime- li v naši naselbini precejšnjo številno koncertov, iger in drugih priredb.

Zadnji program letošnjih kon- certov nam je proizvajala 30. novembra v Slov. delav. domu slovenska godba "Bled".

Udeležba je bila precejšnja, kar je gotovo v zadovoljstvo godbenikov. Program je bil za- dovoljiv, kar je pričalo aplavdi- ranje poslušalcev. In upati je, da je dobila godba "Bled" precej- gnotne podpore, katero pač za- služi. Vse kaže, da nas naše boj- ne praške nezadržijo od dobre volje pomagati drug drugemu.

Program je bil sledeči: "Narodna koronacija" — Friedman; "Bay- mondova suvertura" — Thom- as; Louis Belle, katerega je spremljala Anica Eršte, je zapel "Pomočni pomir" in "Pitčica". "Columbia Fantasia" (polka) — T. H. Rollinson. Komet solo je i- gral Anton Jereb; "Priprave iz dunajskih gozdov" — Johann Strauss; "Bohemian Girl" (se- lekcija) — T. Thobani; Frank Plut, ki ga je spremljala na gla- sovih Amalia Plut, je zapel "Be- renade" iz "Grofa Urha Celjske- ga" in dodal še "Moje ženke glas". Na programu je bila tudi Mary Ivanuš, ki pa radi preha- da ni nastopila. Nastop Jadrano- vega kvarteta (Novak, Dujmo- vič, Podboj, Stanonik). "Kovač- nica v gozdu" (idila) — proizvaj- la godba. Bled s kovači — Mi- chaela. (Idile so sanje v gozdu. Sliši se šumenje gozda, potoka in petje ptic. Ko petelin zakikri- ka, se prikažeta kovača. Ko od- molita jutranjo molitev, prične- ta s delom. Sliši se padanje kla- div na nakovalu.) "Assembly ko- ronek" in potem ples v spodnji dvorani.

Kdaj se zopet vidimo? Dne 25. dec. na prireditvi društva "V boj" št. 53 SNPJ. Igra "Trije ptiki" in "Tirole". Tanko (Ribčan) od godeb Bled bo pihal na ve- liki bas. In nasvidenje.

Frank Barbič.

Sugestija društvom

Gross Kans. — Nahajamo se v dobi, ko časopisje igra zelo va-žno vlogo v splošnem življenju. Posebno se tega zaveda vladajo- či razred. Zato si je znal vpreči in pridobiti na svojo stran veli- ko večino intelektualcev, ki s svojo znanostjo in izobrazbo zve- sto služijo našim gospodarjem. Seveda jih ima število tudi de- lavstvo na svoji strani, ki stoji zvesto na braniku delavskih pravic.

Pred kratkim mi je sodelavec pravil, da se še danes ne more načrtovati uredniku (ime moža se ne spominjam) soc. lista "Appeal to Reason", ki je izhajal nekako pred 15 leti v Girard, Kan. Ta urednik je prejel \$1,800 letne

plače. Neki lastnik lista, ki je po- litično zagovarjal dogme ma- garcov ali demokratske stranke, je ponudil temu uredniku, ki je urejeval socialistični list, \$60, 000 letne plače, če presedla iz so- cialističnega urednika v demo- kratskega.

Seveda ta lastnik lista ni tako zelo potreboval novega urednika, saj jih je dosti, ki so pripravlje- ni urejevati delavstvu sovražne list, ampak on je hotel zadati mo- goče smrtni udarec socialistične- mu listu s tem, da mu odvzame dobrega urednika. Toda mož je odklonil \$50,000 plače ter še na- dalje delal za \$1,800 na letno.

In to ne gre v glavo mojemu sodelavcu,, zakaj ni ta urednik raje vzel \$50,000 in šel v službo k demokratskemu račaku. Rekel sem, da to so načela, principi, ki so več vredni kot dolarji. Seve- da mojemu sodelavcu so principi — dolarji.

To je ena primera izmed mno- gih, kako zagovorniki današnje- ga reda cenijo moč časopisa. Po- kladajo ogromne vsote denarja na oltar delavstvu škodlive lite- rature, da drži delavski razred v temi ignorance.

Slovenci, ki smo delavci, im- amo tudi precej časopisa, ki se vsaj po imenu nasivajo delavski listi. V resnici jih je le par, ki v resnici pišejo za korist in iso- brambo delavcev. V prvi vrsti Prosveta. Kot njen zastopnik naj skumam iz lastne skušnje dati skromen nasvet v korist lista.

Kot določeno v pravilih je vsak društveni tajnik obenem tudi za- stopnik Prosvete, a so slednji, ki jim je list deveta briga in sploh španaka vas, torej nepos- nan.

Kako naj tak zastopnik agitir- a za list, ki ga sam nima, ker ni naročnik. Imamo tudi pri sta- rejših društvih angleško govore- če tajnike. Od teh ne moremo pričakovati ali zahtevati, da mo- rajo naročiti dnevnik. Potrebno pa je, da so vsi zastopniki lista tudi naročniki, ker le kot taki bodo gledali za razširjenje lista.

Neaktivni zastopniki so indirek- tno v škodo lista. Ker ima kot društveni tajnik tudi zastopnik- vo lista, noče nihče drugi agitir- ati za list, češ, ne maram se za- meriti tajniku, ker to je njegov "job".

Ce bi imeli pri vsakem društvu (kar se lahko zgodi) dobrega a- gitorja, bi lahko vsi potovalni zastopniki odpadli, ker bi bili ne- potrebni. Potovalni zastopniki so precej dragi za list, dasi v mno- gih slučajih s provizijo od naroč- nika ne krijejo svojih stroškov.

Jaz, dasi se ne štejem za večje- ga zastopnika, sem gledal, da je prihajala Prosveta kot dnevnik v vsako slovensko hišo v naši na- selbini. Danes so nekateri iz teh- tnih razlogov odpovedali list, ko se gnotno opomorejo, ga bodo zopet naročili.

Za lokalne zastopnike še pose- bel velja izrek: If you don't succeed once, try again. Zato pri- poročam: Ko društva na decem- berski seji volijo poleg drugih ur- adnikov tudi tajnika, naj se ga vpraša (seveda, če je naročnik dnevnika), če vzame tudi zastop- ništvo lista, ako odkloni, se ga vo- li, še bolje: vpraša, če kdo izmed naročnikov prostovoljno prevze- me zastopništvo lista. Če druš- veni tajnik ni naročnik dnevnika, se v vsakem slučaju dob družo- ga zastopnika.

Iz lastne skušnje vem, da so zastopniki zelo važni organi pri listu. Sistem zastopnikov imamo idealen. Treba je le še gledati, da bo dobro funkcioniral, in list bo stalni gost v sleherni slovenski hiši širom Unije.—John Šufar, zastopnik Prosvete za Kans. fe- deracijo SNPJ.

Opomin krojača

Auburn, Ill. — Opominjam ti- stega slovenskega krojača, ki je tukaj prodajal obleke in je v re- senici dobil nekoliko naročil, da- jda pa ni ne duha ne sluha o njem. Ako se ne zgleda en teden po objavi teh vstic, ga bom ob- javil s polnim imenom.

Frank Mlačnik.

Ujel ga je

V veliki družbi je prišel pevec srednje vrste, ki je imel nava- do ljudi motiti brez konca in kraja s svojim petjem, s notami v rokah k slavnemu pianistu in mu rekel: "Ali Vas sem prosil- ti, mojster, da bi me spremljali?"

"Prav rad," mu je ta odvrnil in skočil pokonei, "kamorkoli hočete!"

Še nekaj o stavbinskih in posejilnih društvih

Cleveland, O.—Veliko zani- manja so napravili članki, na- pisani od naših čikaških Sloven- cev, ki so pisali v Prosveti o raz- voju in pomenu stavbinskih in posejilnih društev (Building and Loan Associations).

Amerika bo obhajala čez me- sec dni stoletnico prvega stav- binskega in posejilnega druš- tva: Tudi mi Sloveni se mora- mo pridružiti temu praznovan- ju. Zgodovina teh denarnih zavodov ima tudi svojo zgodovi- no v Clevelandu. Že v letu 1906 se je pojavila ta ideja med mla- dimi in napredka željnimi Slo- veni v Clevelandu. Obžalovati moramo le to, da se še takrat ni razvila ideja med starejše može.

Vendar pa se učimo iz tega to- da, da ima tudi mladina čestokrat prav dobre misli. Lahko pa da- nes trdimo, da je bilo seme de- narnega zavoda vsejano že v le- tu 1906. Deset let pozneje je bi- la ustanovljena Slovenska hra- nilnica, sedaj: The Internatio- nal Savings and Loan Co., ter pozneje v letu 1920 The North American Trust Co. Oba denar- na zavoda imata danes okoli se- dem milijonov dolarjev premo- ženja.

Danes, v razdobju brezdelja in finančnih kriz, je marsikatera banka prišla na preiskunjo: Bo ali ne bo. Časopisje dnevno po- roča o težkočah in polomih ban- nih zavodov. Saj je v par tednih bankrotiralo nad 120 bank, iz- med katerih so imele nekatere nad deset milijonov premože- nja.

Kaj je vzrok temu nesoglas- ju? Vsi veste, da je newyorški de- narni trg pred letom dni dobi- vel nepričakovan polom: Delni- ce in bondi niso več obdržali ce- ne in vrednosti. Na milijone do- larjev so izgubili posamezniki, ki so takoj hoteli rešiti svoj de- nar. Za njimi so prišle banke, ki so vložile denar v bonde in del- nice. Splošna finančna depresi- ja je poglala ljudi, da so pričeli prihajati po svoje prihranke na banke. Nobena banka ne drži de- narja na rokah ali v blaginji. Treba je bilo prodati bonde ali delnice, toda cena je bila tako nizka, da se ne dobi nazaj de- narja, katerega je plačala banka.

Kaj potem? Če ni denarja, za- preti se morajo vrata. Res je, da se bondi in delnice v normal- nem času hitreje in preje prodaj- jo kot prve vknjižbe. Toda pom- niti moramo, da se v vsaki ali mora izgubiti nekaj odstotkov, če se hoče prodati večje količi- ne bondev.

Pred dobrim mesecem je bilo v listih poročilo, da imamo v A- meriki 24,186 bank, katerih sta- vilo se krči z vsakim dnem. Po- ročilo tudi pravi, da je bilo v te- ku 12 mesecev več kot 600 bank zaprtih radi finančnega poloma, radi zrušitve ali radi takovara- nega "branch and chain bank- ing" sistema.

Posejilnice ali hranilnice (Building and Loan Associa- tions) imajo svoj denar vložen na prvo vknjižbo, na zemljišče in domove. Kadar pride v de- telno krizo, kakršna je danes med nami, tudi te vrste denarni za- vodi nimajo zlatih časov. Toda zgodovina finančnih kriz nam dovolj jasno pripoveduje, da vrednost in cena zemljišč vedno manj pada kot cena bondev in delnic. V neprijeten položaj pridejo hranilnice, če morajo izplačati vložnikom v prevelikih vsotah denar, ki je naložen v prvih vknjižbah na posevstvih.

Varnost in vrednost prvih vknjižb je sigurna, toda ljudi se včasih loti panika. Da bi ljudje dovolj dobro poznali delovanje stavbinskih in posejilnih dru- štev, zaupanje bi bilo pomnože- no v te karistne in delavske do- narne institucije, ki ne kupuje- jo bondev in delnic, ampak samo posojujejo na domove in stav- bišča.

Koliko denarja so izgubili na- ši Sloveni v takozvanih "Rub- ber Stocks." Potem jih je zmo- tilo tudi olje—Oil Stocks. In če so izgubili, vedeli so ponavadi sami. Toda če pade denarni za- vod, takrat vedo tisoči.

V Clevelandu smo imeli v le- tošnjem letu—dobra dva mese-

ca tega—med brati Čehi radi o- sebnih nasprotij med voditelji ali direktorji naval na posejilni- ce, ki so bile popolnoma solvent- ne. Nobeden delničar in noben vlagatelj ni izgubil nobenega denarja. Toda prepri med direk- torji je rodil nezaupnost med vlagatelji. Danes vidijo, kako neprevidno so ravnali, ko so pri-šli denarni zavodi v roke red- nim bankam.

Panika med Čehi je povzročila naval na Slovensko hranilni- co. Naši Sloveni, ki so imeli de- nar v čikaških posejilnicah, so zaneali to vest med Slovence na St. Clair Ave. K tem govoricam je pomagala še nekoliko osebna mrtvinja kakor tudi splošna in obžalovanja vredna situacija med našim narodom v Clevelan- du. Bil je velik naval, toda posej- ilnica ga je prenesla. Ljudje so bili prestrašeni, verjeli so vsa- kim govoricam. Pozneje so vla- gatelji sprevdili, da se ni po- treba bati, da je posejilnica še vedno odprta ter da redno od-pira in zapira svoja vrata.

The International Savings and Loan (Slovenska hranilnica) je pomagala najmanj tisoči naših ljudi, da so prišli do svojega do- ma. Danes ima blizu petsto slo- venških delničarjev, torej je to zelo velika slovenska gospodar- ska zadruga v Ameriki. Dol- nost vsakega Slovenca in Sloven- ke je, da dobro govori in daje moralno pomoč Slovenaki hranil- nici, ki je na pravem potu ter rea pomaga narodu.

Baš v sedanjih časih moramo vedeti in spoznavati, kako veli- ke vrednosti so naši domači de- narni zavodi. Po časopisih se či- ta, da so naši Sloveni izgubili de- nar na bankah, ki so bankro- tirale. Niso imeli prilike, kakor jo imamo Sloveni v Clevelandu, Chicago itd. Denar, ki je nalo- žen v stavbinskih in posejilnih društvih, naj ostane kar tam ter naj nosi obresti. Le kdor ga ra- bi za živca in vsakdanje potre- be, ta naj ga pride iskat, dokler se splošni finančni položaj v A- meriki ne izboljša.—J. S.

IZ PRIMORJA

Razvite prapora v Proseku. — Proseški fašjo je v nedeljo 9. nov. razvil svojo novo zastavo. Vsi časopisi so poudarjali, da so tamkajšnji prebivalci prostovolj- no prispevali denar za zastavo. Zamolčali pa so vsi časopisi, da je istega dne v Kontovelju pri Proseku na nekem drevesu vi- hrala slovenska zastava, ki so jo orožniki šele okrog osmih opal- li ter sneli s drevesa. (Mimogra- de: tudi v Jugoslaviji bi orožni- ki zaplenili slovensko zastavo, če bi jo kdo razobešil. To omenja- mo, da bolj orlikemo položaj Slo- vences! Tako se nam godi, da bi imeli polne pravice, pristopiti kot narod v Zvezo manjšinskih narodov! Da, da...)

Socialistični in komunistični gla- sovi v New Yorku

</

Tone Selickar:

Zgodba o sobarici Milki

Ivan je šel v vojašnico. Dopoldne se je šel posloviti od Milke. Bil je v sivi vojaški obleki, mrk in strt, kakor da bi stal pred vrati klavnice. Milka je prosila za dopust. Šla sta na kraj, kjer se vzbujala. Potok je bil še vedno čist in bister, ptičke niso ničesar vedele o vojni, sonce se ni spremenilo, samo človek se je pripravil na moritev. Sedela sta in žalost je bila med njima.

— Povej mi, dragi, ali se boš vrnil?
— Milka, to je vprašanje na katerega ti ne morem odgovoriti.
— Pa vendar, skušaj boš, kaj ne —
— Seveda. Vem, da ne bom nameril puške na sovražnika. Ničesar mi ni storil. Če bi vsi tako mislili, ne bi bilo vojne.
— Čemu neki je vojna? — To je tako grozno.
— Grozna je vojna. To je zato, ker so ljudje še vedno hlapi. Kadar ne bodo, ne bo več vojne.

— Kaj pa bo takrat?
— Takrat bo mir in ljubezen na svetu. Pogledaj, Milka, rada se imava. Mater imam. Pa reče nekdo: vojna! In moram ubijati. Moram iti pred puške in nič več nisem gospodar svojega lastnega življenja.

— Piši mi. Kadar koli boš mogel, piši mi.
— Bom pisal, Milka. Zato ne skrbi.
— Pa ti? Boš vedno mislila na me?
— Vedno. Hodila bom k tvoji materi in obe bova vedno pri tebi. In molili bova.
— To ni treba. Ali si slišala božjega namestnika, kako je hujskal za vojno. Če bi bil bog, ne bi dopustil takega gorja. Z ognjem bi pokončil takega duhovnika, ki kliče smrt na nedolžno ljudstvo.

— Ah, Ivan, ne govori tako. Bog je —
— Milka, najina ljubezen je. Za naju ni ničesar drugega.

Mrak je nastal. Zvezde so se prižgale in iz mesta je zadonel vojaški signal.

Drugi dan se je odpeljal regiment na bojišče. Kolodvor je bil okrašen, na tračnicah so stali okrašeni vagoni. Skozi ulice je korakal regiment in muzika je igrala vesele korčnice. Vojaški so imeli šopke na čepicah in puškah in so peli. Ob straneh so šle žene, matere, otroci. Ti so jokali.

Preden so stopili v vagon, je stopil mestni župan na oder in je govoril. Pod njim so stali častniki. Vojaški so bili postavljeni v dolgih vrstah in ga niso poslušali. Blebetal je o ljubezni do domovine, do cesarja, o sladki smrti na bojišču.

Potem je govoril general o ljubezni do domovine, o junaški smrti in cesarju in vojaški so morali na povelje vzklikati živijo. Vsem tem frazam, ki so jih govorili ljudje, ki jih nikdar ne bo doseglo gorje vojne. Stopil je še duhovnik na oder: Klical je smrt na Srbe in blagoslovil regiment. Regiment je klečal in kiel. Zadal so jokale žene, matere in otroci.

Povelje. Vagoni so se napolnili. Narodne dame so nosile pivo in cigarete vojakom, vojaški so se upijali, pili, peli in jemali slovo. Oče je dvignil doto k sebi in ga poljuboval. Mlada žena se je oklenila moža. Videl si staro mater, ki je objemala svojega sina. Sin je stal pri vratih vagona strt in nem. Oče je slovel ob svetilki in je stegnil roko. Otroci so mahali z rokami. General pa je poljuboval roke narodnim damam, ki so se mu sladko nasmihale. Godba je igrala vesel marš. Mašinist na veliki lokomotivi pa je strmel predse. Koliko od teh jih bo še ostalo, da jih bo pripeljal domov ...?

Ivan je bil v zadnjem vagonu. Pri njem sta stali mati in Milka. Mati je bila vaa skrušena. Zla usoda ji je oklepala srce. Ko je zažvižgal vlak k odhodu, se je dvignil krik pod

nebo, kakor da bi se svet rušil. Vojaški v zadnjem vagonu so zapeli:

Oh, zdaj gremo,
oh, zdaj gremo — — —

Godba je igrala, jok, kriki in vriski so spremljali prve mučenike. Pred materjo in Milko je zeval prazen tir. Skozi solze sta videle roke Ivana, ki se je poslavljalo.

Ziviljenje se je povsem predrugačilo. Skozi mesto so korakale armade. Peči v sivih uniformah, topništvo, trenske kolone. Eroplani so krožili nad mestom. Sole so spremenili v vojaške bolnice. Na hribu so stali obrambni topovi za sovražne eroplane. Mesto je bilo polno tuje vojske, Madžari, Nemci, Poljaki, Čehi. Vojna, ki bi se morala končati v dveh mesecih, se je komaj pravkar začela. Skoro vse evropske države so pošiljale svoje armade v klavnico. Prihajali so prvi ranjenci. Navdušenje se je pogojevalo v vsakdo je s strahom pričakoval tiskih novic. Prišle so prve vesti o ubitih. Jok, trepet ...

Tovarna pa kakor da je nanovo oživela. Smrekar je pridiral še en objekt, delali so noč in dan. Znal je. Ispolnil je, da je dobil v tovarno vojaške, ki niso bili sposobni za fronto. Teh ni bilo treba plačati — usnje pa se je celo podražilo.

Ferdo je ostal doma. Bil je vpoklican k domačemu polku — bil je nadporočnik. — Toda ostal je v pisarni. Smrekarjev denar je zalagal povsod. General je bil večkrat pri njem v gosteh in tudi drugi višji oficirji. Milka je vsak dan čakala sporočila. Ivan ji je pisal, da je pridobil avtomobil na galitski fronti in da ni v nevarnosti. Kako jo je to potolažilo! Z materjo sta mu skoro vsak dan pisali, pošiljali cigarete in približke. Počasi se je nekako privadila na ločitev in živela je samo v sladki misli na svidenje. Kdaj ...? Bo že. Saj ni sama. To jo je tolažilo.

Ferdo je bil sedaj večkrat doma. Delo v tovarni je silno naraslo in pomagati je moral očetu. Jesej je porumenela vrt, vojaka pa je vedno huje divjala. Dela je bilo sedaj veliko v hiši. Vedno je bilo mnogo vojaških gostov in včasih je morala bdeti vso noč. Spoznala je sedaj čisto nove ljudi. Po polnoči, ko so bili oficirji že pijani, ji je bilo silno mučno. Posebno mlad madžarski poročnik, grof, ji ni dal miru. Vedno je silil vanjo. Ko se je gospe potolažila, ji je ta dejala, da ne sme vzeti vsake stvari tako hudo. Gospodje se pač radi šalijo, no, navsezadnje pa so feš gospodje in mladi, kdo bi jim zameril. Pa vojna je.

In gospa jim ni zamerila. Neko noč je videla, kako jo je na hodniku star polkovnik objemal. Gospa se je smehljala in se ni branila. Včasih so gospodje pripeljali dame s seboj. Milka je gledala in bilo ji je nerazumljivo, kako so te dame v jutranjih urah postale dorežljive napram gospodom.

Neko noč je baš nesla nekaj steklenice vina v obednico. Oficirji so bili že zelo pijani. Ko je šla po stopnicah v svojo sobo, se ji je primajal nasproti oni mladi Madžar. Zastavil ji je pot in jo je hotel na vsak način poljubiti. Milka se mu je umikala. Potem je izvel iz listnice bankovec za 100 kron in ga ponujal.

— Pojdiva v vašo sobo, je ječljal. Lepa si, pojdiva.

Tedaj je prišel mimo Ferdo in je videl ves prizor. Namršil je oči in strogo dejal:

— Gospod kolega, tega ne dovolim v svoji hiši!

Poročnik se je pijano zasmejal, zamahnil s roko in se odmahnil nazaj v obednico.

Ferdo pa je prišel Milko za roko in jo vprašal:

(Dolge prihodnjak.)

B. Vojnovič-Pelikan:

LIKALNIK

Veliko veselje je nastalo v hiši gospe Stane, ko je nazadnje vendar dobila električni likalnik. Nič več se ji ni bilo treba z ogljem mučiti in ga razpihavati, da bi zagorelo — kar je najvažnejše in je njenega soproga Stefana najbolj vznemirjalo —, nič več ni glavno z mokro ruto obvijala, ko je likala, da ji razvijajoč plin ne bi škodoval. Vse te neugodnosti so bile srečno premagane. Samo žico razmota gospa Stana, vtakne stikalo in nič več; likalnik se se greje, dušeci plini se ne razvijajo in perilo leti ko iz rotacijskega stroja. Naravnost krasno!

Toda ... tudi v najlepšem jabolku je včasih črv. V začetku je bilo vse v najlepšem redu. Po nekaj dneh pa je gospa Stana njena najboljša prijateljica Julia obiskala. Tako-le je začela:

— Kaj si upaš likati z električnim likalnikom?

— Kako bi si ne upala?

— In če pride kontrola?

— Pa običajna, nesrečnica! Joj, če te zasačijo! Pred nekaj dnevi sem pri Simini sestri in svoji avajinji bila in komaj je bila ekodelica na električni kuhinjski postavlila in razmotala žico, ko je prišel oni a knjigo, kontrolor. "Aha!" je rekel, "vi z običajno elektriko kuhate kavo, kajne? Dober tek na taki kavi! In kazen, vas prosim, da plačate, ker vi kradete" — tako je nadaljeval — "običajno elektriko. Dobro. Medtem ko kavo pijete, bom pa malo žarnice pregledal." Iz sobe v sobo je šel in se vedno glasneje amejal: "Tako, tako! Vedno lepše! Nisem pričakoval! Žarnice po sto sveč, a prijavljene po šeststani. In celo električni kuhinjski za kavo. Včasih tudi kako klabasico izpečete na njem, kajne? Ljudje pa se spogledujejo, ko običajna elektrika včasih trenotno potemni. A, da-li nimate slučajno tudi električni likalnik?"

— "Kako?" se čudi gospa Stana, "ravno tako je vprašal?"

— "Da! Prav tako."

— "Strašno! In kaj je bilo potem?"

— "NE. Zapisnik je napravil, Sima se je pa tisočkrat izmabila!"

Od tedaj ni bilo več veselja v Stanini hiši. Stani je neprestano človek s knjigo rojil po glavi. Električni likalnik ji je postal mučnica. Še malega prtiča ni mogla v miru halikati in Stefanov ovratnik. In če ga je, je bil tako slabo in neenakomerno zlikan, da se je Stefan nekega jutra glasno vzprotivil, češ, da z nehalikanim ovratnikom ne gre v pisarno.

Samo mislite si, kako je bilo to težko za gospo Stano. Komaj se je stikala dotaknila, že je nekdo zaropotal z vrati.

"Rogovilec rogoviasti!", vpije gospa Stana na mlekarja, "zakaj ne trka, ampak vdre v sobo ko kaka kontrola." — tako misli v sebi gospa Stana, ali ne reče nič.

Komaj je reagirala rjuho čez mizo in prišla likalnik, zopet nekdo po vratih: Kuc, kuc! Jezik ko da se ji je razvezal, a nesrečna žica se je nekam zapletla. Nazadnje gospa Stana vendar uredi vso stvar in odpre vrata; in na vratih: učenec iz trgovine je prinesel kuhinjske potrebščine!

"Zgrubi se! Ničesar ne rabim!"

Foldne. Stefan se vrača ne-

kam zgoraj in vstopi brez trkanja. Zopet ji je dovolj likanja. Menda je osemkrat ta dan razmotavala žico in imela opravka s stikalom. Nekam izpremenila se je žica; ko strahilo je postala. Stokrat lepša je bila, ko je z ogljem likala in z mokro ruto vezala glavo, da bi ji plini ne škodovali.

"Žena razbolela se boš, če bo šlo tako naprej!"

"Znorela bom! To je strašno! Ponoči se sanjam od onega s knjigo!"

Ali "oni s knjigo" nikakor ni hotel priti.

Nekega dne, ko je gospa Stana ravno veliko pranja imela in neke blažne likala, je nenadoma zašlela mala Leica:

"Mama! Moč s knjigo je tu!"

"Jooj! Pravi je! Špela, Špela! Hitro peljite tega gospoda v salon in mu recite, da pridem takoj!"

Nastalo je tekanje po sobah; odvijanje žarnic, nameščevanje drugih, z manj svečami. Kuhinjski je dobil mesto za posteljo, električni likalnik v štedilniku.

"Za trenotek, da se bom ustavila, da si oddahnem; potem v salon."

Dvakrat, trikrat je globoko dihnila, pogrnila za mizo izlikala in nehalikano perilo, da ne bi postalo sumljivo, se v ogledalu ogledala si z rokami popravila lase in hrabro vstopila v salon:

"Kaj želi gospod, prosim?"

"Majhen prispevek, milostljiva gospa — prav majhen prispevek za zidanje cerkve sv. Antona. In knjigo imam. Med darovalce se lahko vpisete ... Dajte, vsaj nekaj malega, milostljiva, za duše svojih dragih ..."

Jana Jürgensen:

STRUP

Večer se dela. V delavnici stoji suh mož, siv in star; odet je v dolgo haljo in vari strup. Skozi visoka, obokana okna pada medla svetloba na steklenke z mrtvaškimi glavami. Mož je kemik, ki proizvaja in prodaja ljudem strup.

Zunaj je solnce utonilo. Za mestnimi stolpi žari nebo in vsi zvonovi zvone "Ave Maria".

Mož preneha z delom in odpre okno. Zamišljen se spremlja po sobi; zunaj pa posvajajo večerni zvonovi ... In dimnikov se vije črn dim, valji se nad strehami in polni ozračje.

Kemik, ki meša strup, mrmra v poltemo:

"Strup! Proketo se ga boje. In vendar — ali je prepovedano variti strup? Saj je to znanost in umetnost kakor tisoč drugih znanosti in umetnosti. In znanost je zakonito dovoljena. Jaz prodam strup onemu, ki ga hoče kupiti in ne računam niti mrvice več, kakor je vreden. Za svoje delo zahtevam primerno plačilo. Mar je to protizakonito, je nečastno, je kaznivo? Jaz mislim, da ne ... Pravijo, da zastrupljenja na deželi naraščajo in šepetajo, da jaz prodajam strup. Kaj vem, za kaj rabijo strup? Lahko si umijem roke ... Meni ni nič mar, čisto nič! Jaz sam ne bi položil človeku niti bilke na pot ..."

Tako tiho in redno živim kakor menih — svetec. Plačujem davek, doklade mestu in državi; dam miloščino vsakomur, ki potrka na moja vrata. Med mojimi štirimi stenami ni samopašnosti, ni hudobije ...

Zelo spretno kuham strupe, toda pri tem sem pošten. Svoj strup prodajam kakor drugi kruh. Eni so potrebni kruha, drugi strupa. Eni se živijo s kruhom, drugi se morajo a strupom. Ne morem pomagati ...

To in še drugo je mrmral stari kemik, medtem ko je še padla na zemljo noč. Potem naglo oljnat svetilko in še dolgo strmi v steklenke z mrtvaškimi glavami ...

Vieže se k počitku; a sredi noči se prebudi v strahu, da so prišli biriči ponj. In vendar mu vest ni pokazala v spanju trupel onih ljudi, ki jih je njegov strup umoril ... Meni, da je nedolžen, obrne se v postelji in spi dalje ...

Zanj ni paragrafov.

Ali ste že slišali Prosveto ali Mladinski list v vašem domačem? To je edini časopis v domovini, ki ga za maj denar lahko pošljete svojem v domovino.

RAZNO

Kosti in igle v želodcu

Mi vidimo lahko pri vsaki priloženosti, kadar le hočemo, kako psi tarejo in meljejo kosti s svojimi krepkimi zobmi, pa se vendar nikdar ne bojimo, da bi kakšen oster drobec kosti psu predri čreva ali želodec. Zanimivo je namreč to, da se kaj takega res nikdar ne pripeti, kajti mišice, ki obdajajo čreva, krepko stisnejo vsebino črevesa in jo porivajo počasi naprej. Kljub temu pa, da mišice črevo prav krepko ovijajo in stikajo, se vendar nikdar nobena koščica ne zadene v črevo.

S poskusi so datje dognali, da gredo tudi igle prav gladko skozi pasji želodec, ne da bi ga ranile. Igle so namreč zavili v škrob in jih dali tako zavite psu pojesti. V črevesu se je škrob raztopil in igle so bile brez ovoja. Igle so pa položili v škrob tako, da so bile različno obrnjene: nekatere s konico naprej, druge pa z ušesom. Ko so pa igle prilezle na konec pasjega črevesa, so pogledali, kako igle leže in glej: vse igle so bile obrnjene s topim ušesom naprej. Črevo je torej igle samo obrnilo tako, da so se premikale vse s topim koncem naprej.

Poleg močnih podobnih in obočnih mišic, ki premikajo črevo, leži namreč pod črevesno sluznico še neka tanka mišična stika, o kateri dolgo niso vedeli, kakšen pomen ima. Danes pa je dognano, da ima prav ta stika nalogo, da varuje črevo, da se ne zadere kakšen oster predmet vanj.

Tako varnostno obrambo ima tudi človeško črevo in zato igla v želodcu ni več posebno nevarna, če le enkrat pride skozi požiralnik.

NE KASLAJTE!

Dobite hitro odzveno proti kašljanju, trdjenosti, astmi. Ustavite dirje sluzi, tanki kašlja s Severovim Balsamom. Prihaja pri materah in otrocih do 60 let. Varno in učinkovito. Vsi lekarnarji ga imajo. Dvojni viličnik, 50c in 100c. Rabi Severov balsam za prehlad.

SEVER'S COUGH BALSAM

SLOVENSKA NARODNA PORN JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveto za korist, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in na propagando svojih idej. Nikakor pa ne na propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj ne pošiljajo listu Prosveta.

Najzanesljivejša dnevna delavna vest so v dnevniku "Prosveti". Ali jih štirate vsak dan?

NAROČNIKI, POZORI!

Znamenje (Nov, 30, 1930) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljen, kar ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen vlad napadnega naslova, pišite nam dopisnice in navedite stari in novi naslov.

Nasi zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina na celo leto je \$6.00 in na pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.00 na leto, na pol leta \$2.00. Za mesto Chicago in Cicero na leto \$7.50, na pol leta \$3.75, za članke \$6.25. Za Evrope stane na pol leta \$4.50, za vsa leta pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino. Mladinski list stane za celo leto \$1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravišтво "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

NAZNANILO

Društvenim tajnikom in tajalcem se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članice, naslovov novih članov, ter imena in naslove odstojnih, štanih in izobčenih članov upravištvu Prosvete, da se lahko točno vredi likalnik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošljete glavnom tajniku, označite tam v arhivu in jih upravištvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vsaj pošljete na naš list soto pripravljnih listinah vse naslove upravištvu Prosvete pošlote. Pri vsaki spremembi naslova naj se vsaj omeni stari in novi naslov. Upravištvo alično apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo. Philip Godina, upravitelj.

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Členi list (sestra) S. N. P. Jednota!

Pe sklopa 9. redne konvencije so sedaj lahko naročili na list Prosveto prišljote eden, dva ali tri člane in ene družine in in enega naslova k naročnin. List Prosveta stane za vsa člane za člane ali članice \$6.00 ene letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri naslanju \$1.20 za tedni se jim to prišljote k naročnin. Mi prišljote enega, dva ali tri člane ene družine k eni naročnin. Torej sedaj ni vrota, reči, da je list predrag za člane S. N. P. J. List Prosveta je vaše tistina in gotovo shoro v vsaki družini nado, ki bi rad štal list vsak dan. Torej sedaj imo prišljote, da se tudi vi naročite na dnevnik Prosveto. Črna lista Prosveta je:

Za 2 druž. člane in Kanado \$6.00	Za člane in Chicago je \$7.50
1 tednik in 4.50	1 tednik in 4.50
2 tednika in 2.50	2 tednika in 2.50
3 tednika in 2.40	3 tednika in 2.40

Imate spredaj kupon, prišljote potrebno vsto denarja ali Money Order v planu in si naročite Prosveto, list, ki je vaše tistina.

Poljanilo:—Vsaj kakor hitro kateri teh članov preneha štiti član SNPJ ali če se preseli proč od družine in bo ustavljal sam svoj list tednik, bo moral štiti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravištvu lista, in obenem doplačati dotično vsto lista Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravištvo slišati datum za to vsto naročnin.

Prosveta, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Prišljote pošiljam naročnino za Prosveto vsto \$.

Ime _____ Čl. družine \$.

Naslov _____

Mesto _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

Ustavite tednik in ga prišljote k moji naročnin od sledoših članov in družin:

Ime _____ Čl. družine \$.

Ime _____ Čl. družine \$.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENNA POJASNILA